

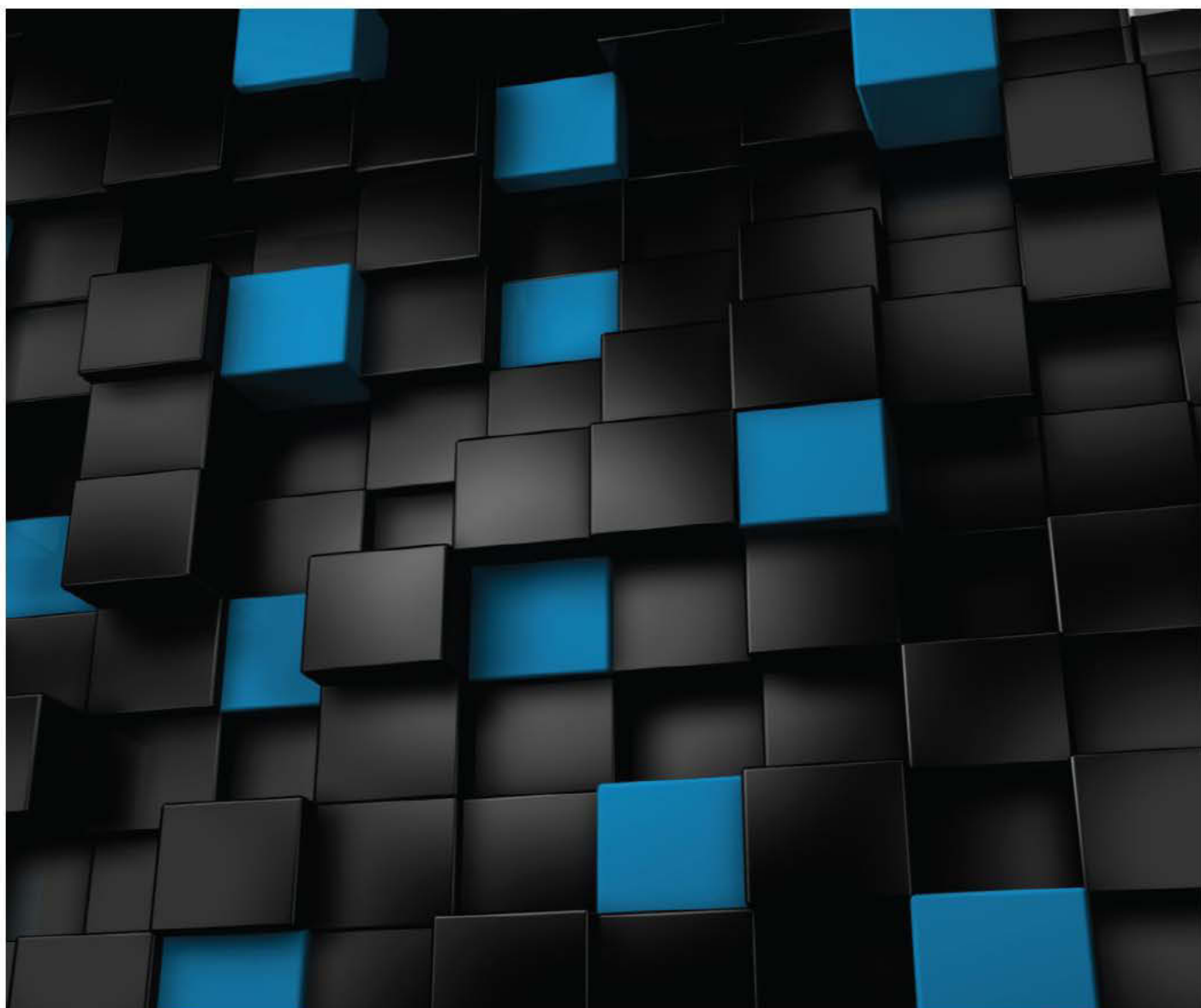
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ - ПРИЛЕП

Бр. 7

Јуни, 2012

Е
К
В
И
Л
И
Б
Р
И
У
М

ЕКВИЛИБРИУМ

Економски факултет – Прилеп
ЕКВИЛИБРИУМ бр.7

Редакциски одбор

проф. д-р Ѓорѓи Манчески; проф.д-р Славица Роческа; проф.д-р Гордана Витанова; доц.д-р. Марјан Ангелески
проф.д-р Гордана Трајкоска; проф.д-р Димко Кокароски; проф. д-р Љупчо Печијарески;
проф.д-р Каролина Илиеска; доц.д-р Снежана Саламовска; проф.д-р Маргарита Јанеска; доц.д-р Димитар Николоски

лектура: Анкица Стојаноска
дизајн: Виолета Глигоровски

Издавач: Економски факултет - Прилеп
Печати: Гинис, Прилеп
Тираж: 500

СОДРЖИНА

Воведен збор Димитар Николоски.....	стр.3
Гостување на амбасадорот на Република Словачка Ана Дајовска.....	стр.4
Отворен ден на Економски факултет-Прилеп Марија Мидовска.....	стр.6
Промоција на дипломирани студенти и магистри Тања Мицалевска.....	стр.8
Претприемнички викенд на УКЛО Мирослав Гвероски.....	стр.10
Историски развој на бизнис шпионажата Пеце Николовски.....	стр.12
Нови промени во маркетингот Гоце Менкиноски.....	стр.15
Влијателни економисти (2)- Јозеф Шумпетер Анета Ристеска.....	стр.18
Улогата и значењето на електронската комуникација Маринела Тодоровска.....	стр.19
Второнаграден есеј на тема „Јас, граѓанин на Европа“ Доан Сулејманоски.....	стр.21
Новости од АИЕСЕК Интервју со Франциска Тешан, практикант од Романиа.....	стр.23
Турнир во мал фудбал Стефан Ветаџокоски.....	стр.25
Посета на фабриката за производство на сладолед „Цермат“ Мирослав Мечкароски.....	стр.26
Незаборавна апсолвентска вечер Кирил Смоквоски.....	стр.27
Впечатоти од апсолвентската екскурзија Марија Костадиноска.....	стр.27

Воведен збор

Димитар Николоски

Почитувани читатели,

На крајот сме од уште една академска година, време кога се сумираат резултатите од сработеното во текот на изминатите два семестра. Верувам дека за многумина од студентите, кои успешно ги положиле испитите, и оваа година ќе биде берикетна. Останатите ќе треба да вложат дополнителни напори и да ги коригираат слабостите од претходниот период. Впрочем, целта на студирањето е стекнување нови знења што честопати е поврзано со тешкотии преку чиешто совладување се стигнува до крајната цел – дипломата. За наставничкиот и соработничкиот кадар на Факултетот, пак, претстои време за одмор, но и за подготовка за наредната учебна година. Економскиот факултет – Прилеп речиси една деценија во својот едукативен процес успешно го спроведува европскиот кредит трансфер систем. И покрај недостатоците на овој систем, што неизбежно треба да се надминуваат, сепак, синтагмата ЕКТС постепено станува наше секојдневие и синоним за обликот преку којшто се реализира високообразовниот процес во Република Македонија. Во тој контекст, и примената на Болоњската декларација со сите свои добронамерни цели треба соодветно да се прилагоди и да се применува во контекстот на македонското општество и за потребите на македонскиот пазар на труд. Тековните измени на студиските програми на Економскиот факултет – Прилеп имаат за цел токму тоа: образовните профили континуирано да се усогласуваат со изменетите услови и потреби на пазарот на труд. Постепено етаблирајќи се како респектабилно гласило на Факултетот, „Еквилибриум“ и во овој број донесува интересни текстови за своите читатели. Еден дел од текстовите имаат за цел да информираат за големиот број промотивни активности што се случија во текот на изминатиот квартал, како што се: Отворениот ден, Предавањето на амбасадорот на Република Словачка, г-дин Роберт Кирнаг, промоцијата на дипломирани студенти и магистри, како и претприемничкиот викенд на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ на којшто зедоа учество и наши студенти. Покрај тоа, во овој број можете да прочитате интересни текстови за новите промени во маркетингот од проф. д-р Гоце Менкиноски, историскиот развој на бизнис шпионажата од проф. д-р Пеце Николовски, како и улогата и значењето на електронската комуникација од Маринела

Тодоровска. Текстовите на нашите соработници студенти секогаш ги збогатуваат страниците на „Еквилибриум“, а и во овој број имаме наколку такви текстови, како што се: второнаградениот есеј на конкурсот на тема „Јас, граѓанин на Европа“ од Доан Сулејманоски, новостите од АИЕСЕК, турнирот во мал фудбал во организација на Факултетот, впечатоци од апсолвентската екскурзија и од апсолвентската вечер. Се надеваме дека разновидноста на текстовите и нивните интересни содржини ќе го привлечат вашето внимание, а „Еквилибриум“ и натаму ќе продолжи да информира, разонодува и едуцира.

Гостување на амбасадорот на Република Словачка

Ана Дајовска

Гостувањето на словачкиот амбасадор, д-р Роберт Кирнаг, на 4 април беше уште еден од бројните настани што се случуваа во просториите на Економскиот факултет-Прилеп во текот на изминатиот месец април. Неговата екселенција амбасадорот Р. Кирнаг, е висок дипломат којшто своето образование го стекнал на престижни универзитети ширум светот, а зад себе веќе има богата дипломатска кариера. Тој е полиглот, т.е. зборува повеќе светски јазици, а меѓу другото одлично го познава и се служи со македонскиот јазик. Освен тоа, амбасадорот Р. Кирнаг важи за еден од најголемите пријатели на Република Македонија и се истакнува со неговата посветеност да го пренесе искуството на Република Словачка на патот кон Европската унија.

За време на едночасовната средба со претставниците на Факултетот и големиот број студенти, неговата екселенција, амбасадорот Р. Кирнаг, на еден мошне интересен и непосреден начин, направи одличен осврт на искуствата на Република Словачка од процесот на пристапот и членството во Европската унија, како и вклучувањето во процесот на донесувањето одлуки во Европската унија. Економскиот развој на Словачка, а посебно успешноста во привлекувањето странски директни инвестиции, прогресот постигнат во рамките на автомобилската индустрија и успешниот премин во транзицискиот период со една посебно продуктивна

стратегија, како и генерираните позитивни ефекти врз целокупното функционирање на националната економија, беа само дел од содржините за коишто зборувааше амбасадорот Р. Кирнаг во неговото излагање. Во контекст на ова, тој изјави: „да се стане еден од водечките производители на автомобили во Централна Европа е навистина голем успех“, посебно алудирајќи на претставништвата на компаниите Фолксваген, Киа и Пежо коишто се главните носителни на успехот на оваа индустрија во Словачка. На обраќањето, покрај за функционирањето на словачката економија, амбасадорот проговори и за образовниот систем на Словачка и можностите што тој ги нуди за странските студенти. Меѓу другото, посебно внимание беше посветено на стипендиите за постдипломски студии за интернационалните студенти. Во тој контекст, словачкиот високообразовен систем нуди студии од различни полиња на коишто се продуцираат одлични квалификувани кадри. Сето тоа ги мотивираа студентите од странство да бидат заинтересирани за продолжување на нивните студии и да ги истражат можностите што им ги нуди Словачка. Во моментот Амбасадата на Република Словачка во Република Македонија, за академската 2012/13 година, за македонските граѓани обезбедува две целосни стипендии за прв и втор степен универзитетски студии и дополнителна една година за изучување на словачкиот јазик.

На крајот од предавањето присутните беа поканети да постават прашања и да ги искажат своите видувања во врска со оваа средба. Во овој дел, на прашањето за целта на неговата посета на Економски факултет-Прилеп, амбасадорот одговори дека за него размената на искуства, знаење и запознавањето со карактеристиките на Република Македонија и македонскиот високообразовен систем се од посебно значење, особено поради вредностите што со себе ги носи ова поднебје од каде што потекнуват корените на словенската писменост.

Економски факултет - Прилеп

Искуствата на Република Словачка
од процесот на пристапот
и членството во ЕУ, како и вклучувањето
во процесот на донесувањето на одлуки
во ЕУ

Амбасадор др. Роберт Кирнаг

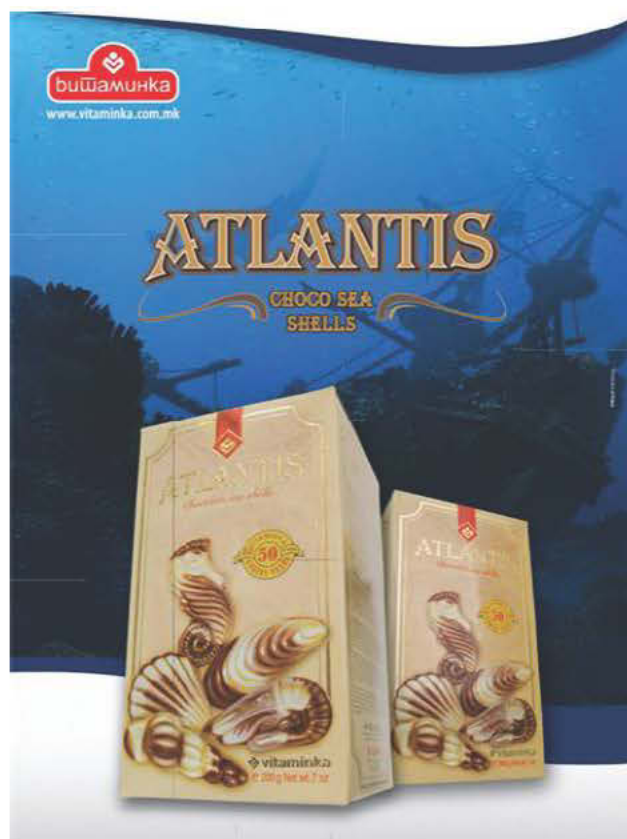
04.04.2012 година, 11.00 часот
АМФИТЕАТАР III

Отворен ден на Економски факултет-Прилеп

Марија Мидовска

Во рамките на промотивните активности што ги реализира Економскиот факултет-Прилеп, на 6 април 2012 година беше организиран отворен ден на којшто беа присутни околу 500 матуранти од повеќе средни училишта од земјава. Во оваа манифестација беше вклучен целокупниот наставнички и соработнички кадар на Факултетот, како и вработените во стручните служби. Целта на отворениот ден беше матурантите да се запознаат со целокупните можности што ги нуди Економскиот факултет-Прилеп, и тоа како инфраструктурни, така и едукативни. Во тој контекст, вредно е да се напомене дека Факултетот располага со извонредни просторни услови, како што се: амфитеатри, предавални и компјутерски училници. Студентите на располагање имаат библиотека, опремена со богата стручна литература, читална, лабораторија за странски јазици, интернет клуб, како и студентска кафетерија. Информирањето на студентите се одвива преку современи видео дисплеи, како и преку интернет страницата на Факултетот (www.eccfp.uklo.edu.mk). Покрај тоа, на идните бруцоши детално им беа презентирани алтернативите за студирање на Економски факултет-Прилеп според европскиот кредит трансфер систем којшто е имплементиран преку различните студиски програми. Притоа, на прв циклус студии запишувањето ќе се врши на следниве студиски програми: Е-бизнис, Меѓународна економија и бизнис, Сметководство, финансии и ревизија, Менаџмент и бизнис, Маркетинг менаџмент, Банкарство и финансиски менаџмент и Бизнис информатика; додека, пак, на втор циклус студии се застапени студиските програми по е-бизнис, Меѓународна економија и бизнис, Сметководство, финансии и ревизија, Бизнис адиминистрација – менаџмент, Маркетинг менаџмент, Финансиски менаџмент и Бизнис информатика. Вредно е да се напомене дека сите студиски програми континуирано се усовршуваат и осовременуваат за да бидат компатибилни со светските трендови. Во поглед на спроведувањето на наставниот процес, пак, матурантите беа информирани дека, освен матичните професори и соработници, на Економскиот факултет-Прилеп се вклучени и голем број визитинг професори од други универзитети во

земјата и странство. Исто така, на идните студенти им беше презентирана и добрата соработка на Факултетот со деловните субјекти, преку којашто на студентите им се овозможува реализација на практична работа, чија цел е запознавање со можностите за имплементација на стекнатите теоретски знаења, но и диверзификација на алтернативите за нивното идно вработување. Дополнително, на учениците им беше потенцирано дека, преку активностите на Центарот за перманентно професионално усовршување, како што се Недела на деловен субјект и предавања од истакнати стручњаци и еминентни професори, перманентно се збогатува едукативната понуда на Факултетот. Секако, учениците беа запознати и со можностите за вклучување во бројни дополнителни активности, како на пример, спортски натпревари, студенски забави и објавување свои статии во факултетското гласило „Еквилибриум“, чија цел е да информира за активностите на Факултетот и да ја популаризира економската наука. Се надеваме дека, и овојпат отворениот ден ги постигна планираните цели и дека преку успешната презентација, беа задоволени очекувањата на идните студенти на Економскиот факултет-Прилеп.

Промоција на дипломирани студенти и магистри

Тања Мицалевска

Економски факултет-Прилеп и оваа година продолжува со воспоставената практика на свечено промовирање на дипломираните студенти и магистри по економски науки. Така, на 24 април се одржа свечена промоција со доделување дипломи на дипломинарните и магистрираните студенти. Церемонијата по вторпат се одржа во холот на Факултетот, а меѓу големиот број присутни беа и министерот за образование и наука на Република Македонија, м-р Панче Кралев, ректорот на универзитетот „Св. Климент Охридски“-Битола, проф. д-р Златко Жоглев, проректорот на Универзитетот, проф. д-р Сашо Атанасоски, деканот на Економски факултет-Прилеп, проф. д-р Ѓорѓи Манчески, продеканите на Факултетот, градоначалникот на општина Прилеп, г-дин Марјан Ристески, и многубројни претставници од бизнис секторот, како и блиски роднини на дипломираните студенти.

И овојпат посебно признание им беше оддадено на најдобрите дипломирани студенти во генерацијата. Тие имаа чест дипломите да им ги додели министерот за образование и наука на Република Македонија, м-р Панче Кралев. Исто така, на овие студенти традиционално им беа доделени парични награди и пофалници. Потоа, министерот, П. Кралев, се обрати до присутните, при што ја потенцира важноста на образованието и го истакна Економскиот факултет-Прилеп како место од коешто излегуваат способни кадри, подготвени да се соочат со различните предизвици на пазарот на труд.

Она што стави посебен печат на целата церемонија беше доделувањето на дипломите на првата генерација студенти кои завршија втор циклус студии на Економскиот факултет-Прилеп, според европскиот кредит трансфер систем. Дипломите на 21 магистер им беа доделени од страна на ректорот на Универзитетот, проф. д-р Златко Жоглев. Тој во своето обраќање до присутните најнапред ги поздрави дипломираните студенти и магистри, а преку латинската поговорка *Omnia mea mecum porto* (сè свое со себе носам) потенцира дека знаењето претставува богатство што не може да исчезне, туку само да се зголеμουва.

На крајот од свеченоста деканот на Факултетот, проф. д-р Ѓорѓи Манчески, ги поздрави присутните и истакна дека Факултетот заврши дел од својата работа, овозможувајќи им на студентите предавања од квалитетни професори и поврзување со организациите каде што тие имаа можност за извршување практична работа, но им порача на студентите дека, сепак, најважен фактор за нивниот успех се самите тие. Она што ќе им овозможи успешна кариера е вербата во самите себе, во своето знаење и желбата за надоградување на тоа знаење. Во таа насока, Економскиот факултет-Прилеп настојува да ги следи современите трендови во развојот на економската наука и да им пренесува на студентите квалитетни знаења. За оние кои сакаат да го продолжат процесот на образование, деканот им ги посочи можностите што ги нуди Економскиот факултет-Прилеп, како што се постдипломските и докторските студии.

Убавата атмосфера беше збогатена со културна програма преку настапот на гудачкиот квартет „Пламенка“, а по завршувањето на формалниот дел гостите го продолжија своето дружење на организираниот коктел. На овој начин Економскиот факултет-Прилеп уште еднаш достоино го одбележа промовирањето на новите дипломирани студенти и магистри по економски науки, а се надеваме дека овој настан ќе остане долго врежан во сеќавањата на присутните.

Претприемнички викенд на УКЛО

Мирослав Гвероски

На Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола во периодот од 4 до 6 мај 2012 година, а во рамките на кампањата „Осмели се, направи го првиот чекор“ од Владата на Република Македонија за да се поттикне претприемничкиот дух во соработка со Универзитетот и бизнис заедницата, беше организиран претприемнички викенд, под наслов „Од студент до претприемач за еден викенд“. Целта на овој настан беше да им се овозможи на студентите да се здобијат со поголеми знаења за тоа што значи да се биде претприемач и да се започне сопствен бизнис. На настанот беа одржани предавања од проф. д-р Мирослав Гвероски и доц. д-р Снежана Мојсовска Саламовска, поврзани со претприемништвото и започнувањето сопствен бизнис. Исто така, претприемачи од бизнис заедницата ги изнесоа своите искуства и приказни за започнувањето на сопствениот бизнис. На настанот зедоа учество четиринаесет екипи од сите членки на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ коишто имаа задача своите идеи да ги претворат во бизнис планови и ги презентираа на последниот ден од претприемничкиот викенд. Од Економскиот факултет - Прилеп на настанот се натпреваруваше екипа составена од студенти од прва година, во следниов состав: Наташа Талеска, Симона Дреноска, Рената Стојановска и Марија Алексовска, додека за координатор на екипата беше определен доц. д-р Оливера Костоска. Во продолжение ги пренесуваме впечатоците на студентите од нивното учество на овој настан. „Понесени од многу примамливиот наслов, се осмеливме и го направивме нашиот прв чекор кон претприемништвото. Иако сме студентки во прва година, сепак, се надеваме дека успеавме да го претставиме нашиот Факултет во најдобро светло. На почетокот беше тешко, но сепак пред комисијата успешно се претставивме со нашите знаења од претприемништвото. Проектот го разработувавме три дена, што претставува мошне краток временски период за изработка на добар бизнис план. Нашата идеја се однесуваше на производство системи за наводнување со искористување на атмосферска, т.е. дождовна вода. Идејата ја добивме од сè помалите количини вода, несоодветното трошење на водата, како и рестрикциите за вода во нашиот град. Уште

на самиот почеток од натпреварот проследивме предавања од страна на неколку професори, чија цел беше да добиеме основни знаења за изгледот и изработката на бизнис планот. Во текот на изработката на планот се придржувавме и кон инструкциите на координаторите, кои беа со нас за време на целиот претприемнички викенд. Најпрвин ги претставивме нашите цели во однос на бизнисот што сакавме да го оствариме и средствата што планиравме да ги вложиме, а врз таа основа развивме план во однос на просторот, материјалите и вработените. Се определивме деловите што се потребни за конструкцијата на нашиот систем да не ги произведуваме, туку да ги набавуваме од соодветни добавувачи од земјата и од странство. Потребно ни беше висококвалификувано лице кое ќе ја извршува конструкцијата на системите за наводнување. Од голема важност ни беше да укажеме на големата предност и корисноста на нашиот производ за секој оној кој ќе се определи да го применува. Пред сè, нашата идеја за овој производ беше да ги запознаеме земјоделците, затоа што знаеме колкави се проблемите за наводнување со коишто тие се соочуваат во летните периоди. Исто така, производот е наменет и за сите оние кои би сакале да одржуваат постојано зеленило во нивните дворови, како и за оние што располагаат со базени и фонтани во нивните домови. За сите тие потреби водата е од пресудно значење, па секој трошок за неа, т.е. нејзиното нерационално трошење, вушност, е и неоправдан. Така, со употреба на атмосферска вода, што никој не ја користи, покажавме дека време е веќе да се размисли подобро и да се погледне подалеку. Како основен предуслов за успешноста и корисноста на овој производ е доволната количина дождовна вода. Оттука се јави потребата да покажеме одделни статистички податоци за тоа колку врнежи има во нашата земја, а особено за подрачјето на коешто сакавме да го започнеме овој бизнис. За таа цел, пак, потребните податоци ги добивме од надлежно лице од Заводот за хидрометеорологија. Со помош на тие податоци успеавме да прикажеме колкава е исплатливоста за секој оној кој би го поседувал ваквиот производ, колку површина би можел да наводнува, или колкав период би користел одредено количество вода од соодветниот резервоар. Притоа, потрошувачите имаа можност да изберат колкав резервоар им е потребен за онаа цел за којашто ќе го користат. Преку сите тие пресметки, податоци, приходи и расходи, инвестиции и тн., т.е. со помош на финансискиот план докажавме дека ваквиот бизнис е исплатлив и за нас како компанија, но и за самите

потрошувачи. За успешното реализирање на нашата претприемничка идеја во голема мера придонесоа нашите познавања од областите на економијата и претприемништвото. Меѓу другото, она што претставува придобивка од овој настан е стекнатото искуство, дружењето со останатите учесници, и се разбира, можноста да се запознаеме со истакнати личности и бизнисмени.“

На завршниот ден од претприемничкиот викенд сите натпреварувачки екипи ги презентираа своите бизнис планови пред тричлена комисија. На настанот беа разработени многу интересни идеи, на пример:

производство на органски мед, центар за едукација за деца, виртуелен пазар за ИТ услуги, хотел за миленичиња, заштита на животна средина, e-law апликација, воден парк и други. Од четиринаесетте бизнис идеи, како најдобра, од страна на комисијата беше прогласена идејата „Хотел за миленичиња“ од екипата од Ветеринарниот факултет-Битола. Екипата ја доби заслужената награда од Владата на Република Македонија, додека Универзитетот ги награди сите натпреварувачи, но секако основната цел беше дружење и развивање претприемнички дух помеѓу студентите - идни претприемачи.

Историски развој на бизнис шпионажата

Пеце Николовски

За современиот почеток на бизнис шпионажата западните стручњаци ги земаат шеесеттите години на минатиот век и авторот Херолд Виленски (Wilensky). Тој е автор на значајното дело „Организиска шпионажа, значење и политика во владата и индустријата“. Во тој контекст, постојните генерации стручњаци во областа на економската шпионажа запамтиле два големи проблема што ги покренал Виленски. Првиот се „колективните стратегии и соработката меѓу владите и претпријатијата во производството на заедничко знаење за одбрана на конкурентските предности“, вториот е „важноста на информацијата во економијата и индустријата, како и стратегиските двигатели на развојот и промените“.

Во современата историја на економската шпионажа, како светски теоретичар е познат југословенот Стеван Дедијер. Тој во шеесеттите години на минатиот век на Унверзитетот Лунд во Шведска основал катедра, што се занимава со истражување на т.н. општествена шпионажа. Станува збор за оригинален концепт на разузнавачка заедница или национален систем на економска шпионажа.

Најстарите индикации за систематското истражување на т.н. претходна информација, оние што претходат на воената акција, потекнува од времето на блискоисточниот вавилонски владетел, Хамураби, од 18. век пред нашата ера. Во најголема мера, разузнавачките податоци од времето на основачот на Вавилонското Царство се однесуваат на војната.

Познати се методите на големите државници и монарси низ историјата, и тоа од Александар Македонски и Цезар, до Луј XI и Ришелје, па Џингис Кан. Сите тие за да ја водат подобро својата армија, наоѓале потпора во стопанските информации што им ги пренесувале патувачките трговци од сите фели, а тие за тоа им плаќале. Со овие методи, всушност, е организирана економската шпионажа со помош на сите можни средства. Така било некогаш, така е и сега, во епоха во која информациските производи се главна стока.

Пред да го поведе „избраниот народ“ во ветената земја, Мојсие решил да го процени богатството на тој регион и да ги открие претходно

можните замки што би му се поставиле. Познавајќи ги сите 12 водачи на еврејските племиња, Мојсие им говорел: „Ќе ја видите земјата каква што е, како и жителите кои ја населуваат“. Станува збор, всушност, за обидите околу стекнувањето на сите сознанија што можат да се добијат за една земја. Всушност, Мојсие и неговиот наследник Џошуа се првите великани на шпионските мозоци во историјата.

Корисен пример за економската шпионажа од античко време е Одисеј во „Илијада“. Тој се преправил како питач и се инфилтрирал меѓу Тројанците. Тој добро ги посматрал Тројанците, нивниот град, распоредот на луѓето, силата и слабите точки, а толку многу ризикувал, бидејќи знаел дека е најдобар во забележувањето и анализирањето и дека никој друг не може да ја заврши оваа толку корисна работа.

Во четвртиот век пред нашата ера грчкиот воен теоретичар Енеас Тактикус, имал рецепт за игнорантски извештаи. Тој препорачувал на секое место што е предмет на шпионирање да се испратат по тројца шпиони. Така командатот можел да ги вкрсти и спореди трите анализи за она што сакал да го дознае, а шансите за измама биле многу намалени.

Јулије Цезар, исто така, лично и тајно добро ја посматрал Британија пред да се впушти во инвазија кон неа. Лично ја предводел разузнавачката извидничка операција и на источниот и на западниот фронт. И Цезар, како Одисеј, не сакал ништо да препушти на случајноста и сакал со своите квалитети да гарантира точно дијагностицирање и снимање на непријателската територија и силата на непријателската војска. Или, на пример, римскиот крал Серториус, кој дури го научил и келтскиот јазик и облекол облека направена од овен и така преправен талкал низ земјата на Варварите.

За прва комплетна студија за „претходната информација“ се смета учењето на големиот стратег на древна Кина, Сун Цеа (или Цуа). Сун Цуа, всушност, на современиот свет им го открил кинескиот водач на комунистичката револуција Мао Це Тунг. Тој, во своите стратегиски есеи, многу го користел земјакот од древните времиња. На денешниот читател му се чини фасцинантен есејот на Сун Цеа насловен како „Пинг Фа“, напишан меѓу 400. и 320. година пред нашата ера. Поголемиот дел од принципите, промовирани во тој дел важат и во современиот свет, а кинеската стратегија ги вметнува мислите на Сун Цеа во своите воено-стратегиски панови и ден денес.

Можеби еден од досега демонстрирани најрационални и најефикасни системи на шпионажа

претставува учењето на Индиецот Каутиј (уште се изговара и како Чанаки). Во делото „Арташастр“, уште 300. година пред нашата ера, тој оставил многу интересни записи за шпионажата. Тој бил индиски државник и филозоф, министер на кралот Чандрагупта Мауриј. Според целокупната филозофија во државата, Каутилиј бил еден од раните претходници на Макијавели, но неговото учење не е планетарно познато како она на италијанскиот мислител.

Во системот што го смислил Каутилиј, секој тип шпионажа добивал посебна задача. Шпионите на Каутилиј биле: „нечесен ученик“, „домаќин“, „трговец“, „аскет“, „школски другар или колега“, „потпалувач“, „трујач“ и „жена-питај“. Така, Каутилиј учи како „земјоделецот ќе се занимава со земјоделство, со одгледување стока и трговија на земјата со којашто е задолжен. Од производот и профитот што ќе го стекне, тој ќе ги снабдува луѓето со животни намирници, облека, а потоа избрани поединци ќе праќа да шпионираат некои од тие луѓе кои се под негова заштита и кои сакаат да заработат за живот, наредувајќи им на секој од нив да откријат различен вид злочин што бил извршен во врска со богатството на кралот“. Шпионот домаќин, пак, „ќе се занимава со обработка на земјата што му е доделена“, додека шпионот трговец „ќе се занимава со изработка на трговска стока“ и така натаму.

Со оваа методологија секој сегмент од општеството бил вовлечен во широк сплет на шпионажи и секој доаѓал до определен вид информација од одделни луѓе. Според принципот „чистотата на карактерот ќе биде потврдена со помош на личности со слични занимања“, извештаите стануваат кредибилни кога ќе се добијат од три независни извора. Принципот на Каутилиј е основа на здравиот разум за шпионажата насекаде и на секое место.

Со текот на времето полето на истражување на разузнавањето се шири, а истовремено се усовршуваат и техниките што го овозможуваат и продолжуваат истражувањето. Џингис Кан, моќниот водач на Монголите, од кого што во еден момент се тресела цела Европа и светот, исто така, спаѓа во пионерите на вистинскиот систем на шпионажа, па и на економската шпионажа што е суштинска и за воените планови. Џингис Кан имал интелигенција и талент да ги насети сите димензии на разузнувачките активности, иако доаѓал од племе кое што не ги поседувало постојните текови на веќе признатата дејност меѓу Европејците. Тој во својата

систематска разузнавачка активност ја вклучил и географијата, воената вештина, политиката и економската шпионажа. Мудроста ја искажувал и преку инсистирањето за лично темелно запознавање на Европа и нејзината култура и економија. Притоа, Европа речиси ништо не знаела за неговата подвижна, но моќна држава.

Францускиот владетел Луј XI, кого самите Французи го вбројуваат во италијанската школа, во 1475. год. на светот му го донесол системот на нова пошта. Тоа значело дека во целото негово кралство овозможил неверојатно забрзување на информациите. Вестите во пишана форма се движеле со брзината на коњскиот галоп низ стабилната мрежа на поштарите коњаници. Кога информациите ќе стигнеле некаде за само неколку дена, наместо неколку месеци или година, тогаш јасно било дека и разузнувачките активности, пред сè, економската шпионажа станувале многу поефикасни. Очигледно е дека со овој детаљ се објаснува забрзаната цивилизација, иако на тогашните современици тоа не им било јасно.

Кога англиската кралица, Елизабета, била крунисана во 1558. година, на чело на разузнувачкиот тим бил сер Франсис Валшингам. Агилниот и итар аристократ имал 53 агенти и 18 свои внимателно избрани и бескрајно лојални шпиони, кои биле инфилтрирани во странските кралски дворови. Нивните активности, покрај собирање воени податоци од тие земји, подразбирале и обезбедување економски информации. Тој човек ја воспоставил легендарната Тајна служба на Елизабета. Тоа била вистинска прва модерна разузнавачка служба во светот. Валшингам, без никакви претерувања, слободно може да се нарече татко на модерната шпионажа. Покрај ова, треба да се спомене дека сер Валшингам во англиското кралство го воспоставил системот на криптографија, како и поштенската контрола.

Валшингам создал оригинална систематична методологија со којашто се служеле неговите агенти, за да се добијат специфичните информации. Сето тоа го организирале како елемент на разузнавањето, а Валшингам вршел натамошна анализа. Шефот на разузнувачката служба бил особено заинтересиран за она што луѓето ги правело совршено точни. Тој важел и за голем поддржувач на совладувањето на богатиот репертоар однесувања меѓу луѓето. Имено, тој ги нагласувал односите што се неопходни за доаѓање до сознанија на недозволен начин. За да дојде до одговорите што најмногу ги откриваат слабите

страни на противникот и сите витални информации за нивните луѓе Валшингам можел предвреме и прецизно да знае што е она што го бара, како тоа да го добие, а знаел и како од тоа да извлече смисла. Само по себе тоа не го правело единствен, бидејќи такви луѓе постојано имало и таките способности низ историјата биле користени за лични цели. Тој дух на темелна и длабока анализа на противникот и неговите карактеристики Британците го прифатиле искрено и просто го вградиле во својот начин на анализирање на феноменот на однесување на луѓето. Низ вековите тоа станало неопходна компонента на британскиот интелект.

Во соседна Франција, кардиналот Ришеље покрај себе го имал интелегентниот отец Жозеф, кој го воспоставил системот на разузнавачка работа. Отецот Жозеф бил многу сличен според менталитетот и јасноста на разузнавачките задачи со соседот во служба на англиската Круна, Валшингам. Како што е запишано во еден историски документ: во овој модел на дејствување на луѓето од примерната дисциплина, водени од невидлива рака, се вршело економско извидување од широки размери. Тие составувале трговски извештаи во коишто можело да се прочита како некој африкански владетел продавал златен прав или, пак, робови.

Наполеон, еден од истакнатите воени мозоци во историјата на Европа, им придавал особено место на разузнавачките активности и стратегијата, а ги немал воопшто запоставено ниту економските информации. Тој ги сметал за составен дел на освојувачките планови на своето цство. Токму Наполеон ја основал институцијата што се нарекувала Друштво за охрабрување на националната индустрија. Мисијата на ова тело била да собере економски и технички информации и таа задача успешно ја извршувала. Тоа била опасна институција што денес сигурно ја имаат водачите на економските сили во светот.

Но, низ историјата не создавале само државите свои шпионски мрежи и системи на економска шпионажа. Има многу примери на моќни семејства кои доминирале со општеството. Првите приватни системи на економско шпионирање им припаѓале на банкарите. Тука има и логика, бидејќи приватните банкари често позајмувале државни пари и злато, со што неретко станувале и побогати од сопствените држави и владетели. Така е, всушност, и денес во 21. век, кога многу банкарски конзорциуми се помоќни од низа држави во светот.

Во 16. и 17. век во германскиот град Аугсбург дејствува католичката банка на семејство Фугер,

којашто имала сопствена мрежа на економска шпионажа. Вакви примери има и други. Така, во 1800. година Ротшилдови придонесле многу со своите економски информации во борбата против Наполеон. Германската индустриска династија, семејството Круп, се родила и долго се одржувала во врвот, претежно благодарение на развиениот метод на сопственото систематско економско разузнавање. Семејството Круп не штедело пари за да дојде до клучни економски информации. Токму Алфред Круп дополнително го зајакнал семејното царство со создавањето на индустриската контрашпионажа. Во поблиското минато секако се занимливи (како пример за економска шпионажа), активностите на научникот Томас Едисон во САД, кон крајот на 19. век. Едисон имал многу близок однос со печатот и ја знаел вредноста на рекламата, со што тој ја зајакнувал својата моќ во јавноста и го зголемувал интересот на власта за неговата работа, а за тоа добивал пари за проектите. Во декември 1879. година тој & овозможил на јавноста да ја види неговата „светлина од иднината“. Тогаш имал само еден оперативен генератор и неколку десетици сијалици, но и тоа било доволно за неговото шоу. Неговиот биограф, Метју Џозефсон, пишувал дека Едисон уживал во тоа што јавноста го почитува и му се восхитува на ист начин како на денешните рок-свезди и глумци. Тој е опишан како се појавува меѓу масата луѓе и како тие му приоѓаат. Дизајниран е и во работна атмосфера, Едисон имал обавезно врзана бела марама околу вратот наместо вратоврска и полузакопчано сако. Се облекувал како просечен работник, но сепак модерно (шминкерски), но во истовреме и како научник кој напорно работи. Меѓу посетителите имало банкари, сопственици на фабрики, научници, новинари, уметници кои правеле скичеви и го заживувале настанот. Меѓутоа, имало и крадци, на кои им било цел да ги украдат Едисоновите ламби, па во таа ситуација исчезнале 8 сијалици. Конкуренцијата дури му ја скршила вакуум пумпата што ја користел за да ги зачува карбонските жици од горење. Британските шпиони во триесеттите години на 20. век, во еден момент, сфатиле дека производните линии на германската авио-индустрија се најголем приоритет за земјата. Германија платила огромна цена поради тоа што државата ја занемарувала економската шпионажа во текот на Првата светска војна. Кога Германците биле поразени во 1918 година и кога нашле сила за самокритична анализа, нивните директори на разузнавачките служби го признале својот неуспех. Меѓутоа, Германците не си дозволиле

да прават иста грешка двапати. Нивната економска и научно-технолошка разузнавачка мрежа, според традицијата имала дисциплинирани соработници во германските индустриски корпорации. Затоа и германскиот Рајх, во тие години започнал да се подготвува за Втората светска војна и неверојатно брзо ја развил својата разузнавачка служба. Економската шпионажа првенствено била заслужна за одлуката на Генералштабот дали да се пуштат подморниците во Атлантикот или Медитеранот. Економските податоци им помогнале во селекцијата на целите во воздушните напади на другите земји, пред сè, на Велика Британија. Меѓутоа, никој не е совршен, па и Германците покажале одлични резултати во економската шпионажа во текот на војната. Но, ја занемариле научната шпионажа. Во авторитарниот систем каде не постоела демократија, Германците паднале на овој испит само заради една мала ситница – Фирерот немал никаков личен

интерес за научната шпионажа, па таа била занемарена од целиот тоталитарен систем.

Како претходник на CIA, во времето на Втората светска војна е формирана OSS (Office of Strategic Services), што во својата организациска мрежа имала истражувачка и развојна секција, но таа не била особено голема. Всушност, сè се сведуvalo на производство на специјално оружје за користење од страна на оперативците на OSS на теренот. Сепак, како што пишува Лакер, во разузнавачката служба постоела и Канцеларија за специјални проекти и таа одвреме-навреме извршувала задачи од научната шпионажа. Таков проект бил, на пример, „Операцијата Симонс“, што бил активен до крајот на војната, но ни оддалеку не изгледал толку ефикасен во откривањето на германските тајни оружја, како што била британската служба во истиот сектор.

Нови промени во маркетингот

Гоце Менкиноски

Денес сме сведоци на бројни значајни трендови што доведуваат до појава на нови верувања и постапки во практиката кај деловните фирми. Маркетерите денес суштински ја преиспитуваат деловната филозофија, концепција и инструментите што се на располагање во компанијата. Успешни компании ќе бидат оние коишто ќе бидат во состојба својот маркетинг постојано да го прилагодуваат на промените на пазарот. Во контекст на претходно кажаното неопходно е да се наведат позначајните промени коишто претставуваат нова парадигма од којашто многу се очекува и тоа:

- од маркетинг со којшто се занимава одделение за маркетинг до маркетинг со којшто се занимаваат сите. Во тој контекст, потребно е да се знае дека маркетингот не го применуваат само вработените во маркетинг службите, туку сите вработени имаат влијание врз создавањето и испорачувањето вредност за купувачите. Според тоа, компаниите сè повеќе започнуваат да ставаат акцент на тимското работење меѓу одделенијата;
- од производство на сè, до поголеми набавки на

производи и услуги од други. Денес сè поголем број компании повеќе преферираат сопственост на бренд, отколку на физички имот. Исто така, компаниите големо внимание посветуваат на склучувањето поддоговори со други фирми (outsourcing). Притоа, нивната максима гласи: активноста што другите можат да ја извршат поевтино и подобро од вас – набавете ја од други, а задржете ја основната дејност; – од работа со низа добавувачи до партнерска работа со помал број добавувачи. Во оваа насока, пак, компаниите ги продлабочуваат партнерските аранжмани со главните добавувачи и дистрибутери. На посредникот не се гледа како на купувач, туку тој се третира како партнер во испорачувањето вредност на крајниот купувач;

– од потпирање на старите пазарни позиции до откривање нови. Кога компанијата работи во конкурентски пазари, таа исто така мора да биде прогресивна и со маркетиншката програма. Преку иновирање на производот и услугите потребно е компанијата постојано да бара нови конкурентски предности, наместо да се потпира на старите предности;

– од нагласени опипливи до нагласување на неопипливите сопствености. Денес менаџментот на компанијата препознава дека голем дел од пазарната вредност доаѓа од неопипливата сопственост, посебно од брендот, базата на купувачи, вработените, дистрибутерите, добавувачите и интелектуалниот капитал. Сите тие добиваат поголемо значење во споредба со физичкиот капитал;

– од изградување брендови преку пропаганда до изградување брендови со интегрирани комуникации. Во современите услови на стопанисување сè повеќе се напушта потпирањето на еден инструмент на конкуренцијата, како што е пропагандата, па се оди на комбинирање повеќе инструменти (на пример, пропаганда, унапредување на пропаганда, односи со јавноста, лична продажба, директен маркетинг) заради пренесување на имиџот на брендот при контакт со купувачите;

– од продажба на потрошувачите во продажните објекти до on-line купување. Личната продажба може да се остварува електронски. Во таков случај и купувачот, и потрошувачот трансакциите ги извршуваат по електронски пат;

– сервисирање на добро дефинирани целни пазари. Целниот маркетинг ја овозможи појавата на специјализирани списанија, ТВ канали и групи на интернет. Компаниите денес значително вложуваат во инфраструктурни системи заради постигнување конкурентска предност. Истите овозможуваат

собирање информации за индивидуалните купувања на купувачите, нивните преференции, демографски карактеристики, профитабилност и сл.;

– од фокусот на профитабилни трансакции до фокусот доживотна вредност на купувачот. Нормално е компанијата да има за цел постигнување профит од секоја трансакција. Денес компаниите се фокусираат на најпрофитабилните купувачи, производи и канали. Притоа, се проценува доживотната вредност на купувачот и се обликува пазарна понуда со цел да се привлече повторно купување. Заради тоа, компаниите многу повеќе обрнуваат внимание да го задржат купувачот. Вложувањето во нови потрошувачи може да чини повеќе, отколку задржувањето на постојните купувачи;

– фокусирање врз зголемувањето на учеството во купувањето на купувачите. Маркетерот настојува да освои што поголем дел од „стомакот“ на потрошувачот. Компанијата ги придобива купувачите со обезбедување на разновидни производи за постојните купувачи. Во тој контекст, вработените се обучуваат новите производи да ги продаваат на постојните и новите купувачи;

– фокус на маркетинг резултатите. Топ менаџментот оди и понатаму од прегледот на приходот од продажба. Имено, тој ги испитува маркетинг резултатите за да знае што се случува со пазарното учество, стапката на изгубени купувачи, колку потрошувачите се задоволни, каков е квалитетот на производите и услугите и сл. Маркетерот знае дека промените во маркетинг индикаторите се одразуваат врз финансиските резултати.

Значи, понудата ќе биде успешна доколку обезбедува вредност и сатисфакција на целниот сегмент.

Купувачот избира меѓу повеќе понуди врз основа на тоа која од нив му обезбедува поголема вредност. Вредноста ја изразува перцепираната материјална и нематеријална корисност и трошок за купувачот. Вредноста може да се набљудува како комбинација од квалитетот, услугата и цената којашто уште се нарекува тројна вредност за купувачот. Вредноста расте со растот на квалитетот на производот и услугата, а опаѓа со растот на факторите. Вредноста претставува централен маркетинг концепт.

Сатисфакцијата ја изразува споредбената оценка на некоја личност, како резултат на перцепираната особина на определен производ во однос на нејзините очекувања. Доколку перформансите на производот не ги задоволуваат очекувањата, тогаш купувачот е незадоволен, и обратно, доколку особините ги надминат очекувањата, тогаш купувачот е воодушевен.

Equestrian

Triathlon

Basketball

Rowing

Athletics

Modern Pentathlon

Baseball

Handball

Wrestling

Swimming

Archery

Canoe/Kayak Flatwater

Diving

Boxing

Економски факултет - Прилеп
доделува целосна стипендија за студирање
на врвни спортисти

Softball

Weightlifting

Badminton

Canoe/Kayak Slalom

Hockey

Trampoline

Synchronized Swimming

Volleyball

Rhythmic Gymnastics

Judo

Water Polo

Cycling

Shooting

Fencing

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ - ПРИЛЕП

доделува
целосна
стипендија
за учениците
од сите
државни
средни
училишта
коишто
се прогласени за
првенци
на генерацијата

Влијателни економисти - Јозеф Шумпетер

Анета Ристеска

„Претприемничкиот профит е израз на вредноста на она што претприемачот го придонесува во производството“ - Јозеф Шумпетер

Проблематиката на економскиот развој е во центарот на економските истражувања уште од настанувањето на економската наука. Дилемите за факторите коишто го условуваат нерамномерниот економски раст, т.е економските циклуси се вечна дилема меѓу економските теоретичари. Во последниве години светот е сведок на силата на иновацијата и нејзините конституенти во револуционализацијата на бизнисот и економската состојба. Денес не може, а да не се акцентира улогата на иновацијата во забрзувањето на економскиот раст и развој. Економската теорија и емпириските студии покажаа дека иновациите се меѓу клучните двигатели на економскиот раст и причинители на економските циклуси. Основите на ваквата филозофија се среќаваат уште во теоријата на економскиот развој на Јозеф Шумпетер.

Овој славен теоретичар е роден во 1883 година во

Триеш, Моравија којашто во тоа време била во состав на Австро-Унгарија. Својата кариера тој ја започнува со запишувањето на Правниот факултет во Виена, но истовремено се интересирал и за економските прашања и уште за време на студирањето слушал предавања кај некои од претставниците на австриската школа. Во 1909 година тој е номиниран за професор по политичка економија во Черновиц и Грац, а во првата австриска републиканска влада бил министер за финансии. Подоцна тој бил директор на банка што банкотирала и морал да ги отплаќа нејзините долгови. Потоа тој одново се посветил на професорската дејност и предавал на Универзитетот во Бон, а исто така бил визитинг професот на Универзитетот во Харвард и Универзитетот Колумбија во Њујорк.

Во 1931 година Шумпетер емигрирал во САД и таму останал до крајот на својот живот. Тој има остварено богата научноистражувачка работа, а најпознати негови дела се: „Теорија на економскиот развој“, „Деловни циклуси“, „Капитализам, социјализам и демократија“, „Историја на економската анализа“ и други. Врз творештвото на Шумпетер влијание извршиле различни школи и автори, но и покрај тоа тој не спаѓа во ниту една од тие школи, туку има посебно место во историјата на економската мисла. Шумпетер важел за сестрана личност, а бил познат по тоа што носел чизми за јавање на формалните состаноци во Харвард и облекувал формални вечерни костими за домашна вечера. Тој станал популарен и според неговата изјава дека во животот има три цели: да биде најголем љубовник во Виена, најголем јавач во Европа и најголем економист на светот. За жал, како што имал обичај да каже, не успеал да ја реализира само втората цел.

Во неговата теорија за економскиот развој тој тргнува од една хипотетска состојба на мирување којашто, самиот ја нарекува „економско кружно движење“, а потоа пристапува кон изучување на стопанската динамика. За да може да се излезе од состојбата на економско кружно движење и да започне процес на економски развој, Шумпетер смета дека треба да се пристапи кон иновации. Според Шумпетер иновацијата е активност што води кон нова производна функција и тој наведува пет специфични активности со коишто иновацијата ќе премине во нова производна функција: воведување нови добра, воведување нов метод на производство, отворање нов пазар, освојување нов извор на сировини и спроведување нова организација на индустријата. Тргувајќи од своето учење за иновациите, Шумпетер ја изградил и теоријата на деловните циклуси,

којашто уште е позната како иновациска теорија на циклусите. Според неа, просперитетот или напуштањето на состојбата на економско кружно движење започнува на тој начин што најсмелите и најснаодливите претприемачи воведуваат одредени иновации, и на тој начин, обезбедуваат високи профити. Нив ги следат и другите претприемачи и така настанува фазата на просперитет на циклусот, што подоцна, пак, преминува во депресија. Шумпетер и цикличниот карактер на капиталистичкото стопанство го објаснува со дисконтинуитетот на техничкиот прогрес, т.е. со нерамномерноста на иновации, а во своето дело „Капитализам, социјализам и демократија“, јасно ги акцентира причините за пропаѓањето на капитализмот и потребата од настанувањето на социјализмот, иако тој лично бил противник на социјализмот. Во тој контекст, под силно влијание на делото на Карл Маркс, Шумпетер ја употребил и кованицата „креативна деструкција“ преку којашто сакал да ги означи противречностите на капитализмот што, конечно, би воделе кон негово уривање како систем. Но, и покрај тоа, овој поим подоцна добива голема популарност и честопати е експлоатиран од страна на неолибералните економисти за опишување на процесите, како што е, на пример, затворањето на непродуктивните работни места за да се зголеми ефикасноста на компаниите. Придонесот на теоријата на Шумпетер најмногу се согледува во истражувањето на иновациите, коишто денес се клучен фактор за опстанокот и развојот на компаниите што дејствуваат во услови на сè поизразени конкурентски услови како резултат на процесите на глобализација, а со тоа и врз економскиот развој. Имено, различните констатации за цикличните движења на економскиот развој постоеја и ќе постојат, периодите на експанзија и рецесија сосема се нормални за секој економски систем, а основните постулати на теоријата на Шумпетер денес се сè позначајни за креаторите на економските политики, кои треба да изградат бизнис амбиент што ќе ги стимулира иновациите.

Прилејска Пиварница

Улогата и значењето на електронската комуникација

Маринела Тодоровска

Оваа статија ја започнуваме со цитат на поранешниот претседател на САД, Џералд Форд, кој своевремено изјавил: „Кога повторно би се вратил на факултет, би се концентрирал на две области: изучување на вештините за писмено и јавно изразување. Ништо не е поважно од способноста за ефективна комуникација.“ Денес, комуникацијата е уште поважна и бара вложување поголеми напори. Живееме во ера на информации, при што централно место зазема комуникацијата. Комуникациските вештини постојано се рангираат како едни од најбараните способности од страна на работодавачите.

Економскиот факултет-Прилеп, следејќи ги овие современи трендови постојано врши промени во наставните содржини за да им овозможи на своите студенти да добијат конкурентска предност во тешката трка до посакуваното работно место. Во рамките на образовниот процес студентите го изучуваат предметот деловно комуницирање, што им овозможува да ги добијат елементарните знаења за улогата и значењето на различните видови комуникација. Меѓу нив, секако, спаѓа електронската комуникација којашто во последниве неколку години ги окупира младите како од аспект на нивното образование, така и од аспект на нивниот приватен живот. Сè поголем е бројот на млади луѓе кои поголем дел од времето контактираат со помош на компјутерите и другите современи направи, без притоа да имаат каков било контакт со реалниот свет што ги окружува.

Сите сме сведоци на огромниот раст на електронската комуникација и употребата на електронската пошта, како и улогата на социјалните мрежи што сè

почесто ја заменуваат комуникацијата лице-во-лице. Социјалните мрежи се составен дел од животот на секоја млада личност, особено на студентите кои, преку нив, можат да ги одржуваат контактите со пријателите, да развиваат нови пријателства, јавно да ги изразуваат своите ставови во однос на прашањата со коишто се соочуваат во секојдневниот живот, и тоа било да се работи за прашања поврзани со нивното образование, политиката, забавата, спортот или нешто друго.

Сите ние одвојуваме дел од нашето слободно време за присуство на Facebook, Twitter и другите социјални мрежи. Неодамна во јавноста излезе податок дека на Фејсбук се присутни околу половина милијарда луѓе. Ако не сте таму, не сте живи. Ако ве нема таму, ништо не сте постигнале во животот! Наместо намален интерес за Фејсбук, манијата постојано се зголемува и којзнае како и на кој начин ќе заврши. Од друга страна, стануваме сè помалку внимателни со податоците што ги ставаме на нашите профили, со слики коишто секој ги гледа, со коментирање на туѓи видеа, натписи и сл. Намалената внимателност произлегува од фактот што се чувствуваме сигурни. Фејсбук е нашиот дом, сите кои ги познаваме се тука. Сите податоци објавени на социјалните мрежи остануваат меморирани во серверите, а тоа некогаш може да се врати како бумеранг и да ги уништи вашите можности за постигнување успех. Заради тоа, битно е да внимаваме што објавуваме и на разумен начин да ги користиме бенефициите на новото време. Електронската комуникација, од многу аспекти, го олеснува нашиот живот и го скратува потребното време за нашите активности, но сепак никогаш не смееме да се криеме зад неа.

Растечката популарност и употребата на

електронската пошта е фасцинантна. Во периодот од 2005 до 2009 година сообраќајот преку електронска пошта се зголемил за трипати, односно од 100 милиони на 300 милиони пораки. Веројатноста за користење електронска пошта е двапати поголема од веројатноста за користење телефон.

Повеќето од нас признаваат дека не можат да се снајдат без електронска пошта. Но, вештите корисници ги препознаваат опасностите, а воедно и придобивките. Имено, тие знаат дека нивните пораки можат далеку да пропатуваат (намерно или ненамерно) и да предизвикаат непоправливи штети. Најлошото е тоа што компјутерите никогаш не забораваат. Дури и избришаните пораки можат да останат во мрежните сервери. Електронската пошта сè почесто се претвора во главен доказ што го откриваат обвинителите за да докажат недолични, па дури и нелегални намери. Електронската пошта стана еквивалент на ДНК. На пример, во тужбата за монопол против Microsoft, Бил Гејтс „пропадна во земја“ кога во судот беше прочитана неговата електронска порака во којашто тој прашувал: “уште колку треба да платиме за да го докрајчите Netscape?”. Поради важноста што ја има електронската пошта во

нашето секојдневие, сметам дека е многу важно да се напоменат некои од основните правила што треба да ги почитуваме при нејзиното користење, а тие се: – прво, иако електронската пошта се чини дека е обична како телефонскиот повик, сепак постојат големи разлики, бидејќи зад електронската пошта останува постојан запис и поради тоа треба да се внимава што ќе кажеме и како ќе го кажеме тоа. Треба да бидеме концизни и цврсто треба да ги организираме нашите идеи, бидејќи компјутерскиот екран е мал, а печатените букви тешко се читаат;

– второ, не треба да се испраќа она што не сакаме да го објават. Секоја порака претставува корпоративска комуникација што може да се искористи против нас или нашите претпоставени. Не треба да се користи електронска пошта за да се избегне контакт – електронската пошта е несоодветна за соопштување лоши вести и разрешување расправи;

– трето, пишувајте правилно, бидејќи луѓето се оценуваат според начинот на пишување, без оглед дали се работи за електронска или порака напишана на хартија. Неправилно напишаната порака во којашто има грешки во интерпункцијата и спелувањето го измачува читателот и му создава одбивност кон информацијата и кон испраќачот;

– четврто, треба да се внимава на тонот што се користи, при што не смее да се користи тон кој е отсечен, негативен и наметлив. Треба да се избегнува

користењето хумор и подбивни коментари, затоа што тие можат да бидат погрешно интерпретирани. Кога постојат културолошки разлики меѓу испраќачот и примачот на пораката, тогаш треба да се избегнува користење клишеа, спортски изрази или сленг што можат да предизвикаат конфузии во комуникацијата;

– на крај, никогаш не одговарајте во лутина. Секогаш дозволете си одредено време да се „оладите“ пред да одговорите на порака што ве вознемирила. Придржувањето кон горенаведените правила не претставува обрска, туку добронамерен совет што ќе овозможи поголем успех во користењето на благодетите на технолошкиот напредок во реалниот социјален контекст. На тој начин ќе се оствари подобра комуникација во виртуелниот простор и полесно ќе се реализираат саканите цели.

Второнаграден есеј на тема: „Јас, граѓанин на Европа“

Доан Сулејманоски

Кога ќе се спомене поимот Европа, асоцира на континент со долготрајна историја, на дијамантско, мало и бриљантно делче, што претставува дел од сложениот мозаик на земјината топка. Ако го нема тоа делче во мозаикот, тогаш светот ќе биде бесцелен, неинтересен и празен. Од тоа делче блескаат светлите мисли на: Сократ, Платон, Аристотел; пронајдоците на Коперник, Ајнштајн, Ват; делата на Микеланџело, Шекспир, Моцарт и уште многу, многу други истакнати личности кои оставија траги низ периодите на светската историја. Сите тие личности придонесоа Европа да биде лулка на културата, науката, техниката и да биде симбол на зрел, разновиден и усовршен континент. Европската земја е куќа на педест признати и суверени држави, мајка на шестотини седумдесет и пет милиони жители, гнездо на различни народи и националности, а во неа е содржана разновидна палета на различни култури, вредности и обичаи, проткаени со *долготрајна* традиција.

Зар нема ли да бидете горди, доколку живеете во Европа, доколу живеете во земја што претставува ризница на богато културно и историско наследство? Сигурно би одговориле позитивно! Ако навлезете

длабоко во океанот од информации, сигурно би биле збунети од каде да почнете и што е тоа најважното што треба да го истакнете и кажете за Европа. Доколку ја набљудувате политичката карта на овој атрактивен континент, тогаш ќе забележите семејство на дваесет и седум демократски земји, што се обединети под едно и единствено знаме со сина основа и дванаесет жолти ѕвезди, распоредени во круг. Имено, ќе забележите семејство што се грижи да обезбеди мир и стабилност на европските народи, да ги надмине поделбите на континентот, да осигури безбеден живот на своите граѓани, да даде поддршка на рамномерниот економски и социјален развој, да ги зачува вредностите на Европејците и нивната разновидност... Тоа семејство е возвишената Европска унија, амблем на Европа, што се грижи да обезбеди еднаквост, правда, слобода, мир, заедница на која што љубовта, солидарноста, хуманоста и хармонијата и се основните темелни начела. Во Унијата власта е предводена од познатата изрека *"Vox populi, vox Dei"* или *"Гласот на народот – Глас божји, она што го сака народот е светост"*.

Обединета Европа некогаш беше идеја за којашто сонуваа само филозофите и визионерите. Виктор Иго, инспириран од хуманистичките идеали, замислуваа мирни „обединети држави на Европа“. Сонот го разбиле двете ужасни војни што беснееа на континентот во првата половина од дваесеттиот век. Но, од урнатините на Втората светска војна се роди нова надеж. Луѓето, кои за време на војната му се спротивставуваа на тоталитаризмот, а меѓу кои беше и Роберт Шуман, беа решени да стават крај на омразата и ривалството во Европа и да создадат услови за траен мир, односно да создадат Европска заедница за јаглен и челик, од којашто ќе изникне денешната Европска унија.

Со усовршувањето на ЕУ, развивањето на успешната економија, со создавањето на демократската клима за живеење, еднаквите можности, финансирањето и зближувањето меѓу нејзините граѓани, насоченоста на фондовите кон обука, технолошки новини и истражување, како и многу други промени што носат бенефиции за граѓаните на оваа заедница, ЕУ го привлече вниманието и од другите европски држави што не се нејзини членки, да ги истакнат желбите и да затропаат на вратите од оваа заедница.

Нашата држава се наоѓа токму пред портите на оваа заедница на демократски држави што има замислено да создаде една држава низ целата Европа, држава што ќе користи една валута и единствен пазар со единствена економска зона. Таа заедница на држави ги решавала проблемите по дипломатски пат, по пат

на договор и нема да почитува развој без безбедност, ниту безбедност без развој доколку не ги почитува човековите права. Во таа заедница во која што луѓето не треба ниту на сон да помислат за војна, а камо ли да ја има во нивните простори.

Поради добриот животен стандард, квалитетното образование, успешната политика, можностите за вработување и погледите за живеење во подобра средина со подобри услови за живот, дел од јаките, амбициозни и образовани кадри, како и голем дел од останатото население решението го наоѓаат во напуштање на родната земја и барањето азил или некакво друго решение во ЕУ или прекуокеанските земји.

Јас, како граѓанин на Европа и Република Македонија и иден член на ЕУ, можам да истакнам основни факти и сознанија за тоа каков е животот во земјите што не се членки на Европската унија. Тргувајќи од фактот дека ние живееме во период на транзиција, период кога сè уште ја усовршуваме демократијата во нашата земја, слободно можам да кажам дека на Македонија и е потребна поддршка од една ваква развиена и усовршена заедница на вискоразвиени држави. Семејство коешто широко, без никакви пречки, треба да ги отвори вратите и со топлина и љубов да не прими, како земја којашто заслужува да биде добродојдена во Европската унија. Таа заедница, со текот на времето, ќе се увери во изреката *„Aetate rectius sapimus“*, односно дека „со годините стануваме помудри“. Да се надеваме, затоа што надежта последна умира, но понекогаш воопшто не умира, а за тоа е сведок Виктор Иго, човекот кој оптимистички размислувал за денешната Европска унија, дека еден ден и ние ќе бидеме дел од тоа семејство.

„Ќе дојде ден кога сите нации на овој континент ќе се здружат во повисок степен на единство и ќе создадат европско братство, без да ги изгубат своите особености и својата славна индивидуалност. Ќе дојде ден кога умовите ќе ги бијат единствените битки на отворените пазари на идеи. Ќе дојде ден кога гласачките ливчиња ќе ги заменат куршумите и бомбите.“ Да се надеваме дека набрзо ќе се оствари нашата желба, набрзо ќе се оствари нашиот сон и ќе дојде моментот кога неспокојната македонска душа, којашто се стреми кон успех, гордо ќе застане и со крената глава ќе каже: „Јас сум граѓанин на Европа!“

Изминатите неколку месеци на Економскиот факултет-Прилеп престојувала повеќе практиканти преку меѓународната студентска организација АИЕСЕК. Меѓу нив беше студентката Франциска Тешан, која доаѓа од Романија. За време на нејзиниот престој направивме интервју за нејзините импресии од Факултетот, од Прилеп, од Македонија и нејзините лични искуства од членувањето во АИЕСЕК.

Еквилибриум: Дали би сакале да се претставите? Зошто се определите да ја реализирате Вашата пракса токму во Македонија?

ФТ: Здраво, јас се викам Франциска Тешан, а моите пријатели ме викаат Франци. Имам 20 години и студирам бизнис администрација во Брашов, Романија. Се определив да одам на пракса, бидејќи сакам да направам промена во мојот живот, да ги тестирам моите граници, да видам дали можам да се снајдам сама за определен период без помошта на моите родители и да научам да бидам финансиски самостојна. За Македонија, поконкретно, се определив, бидејќи ја засакав идејата на проектот „Обединети за утрешнината“ и имав извесни познавања за глобалните проблеми во сферата на одржливиот начин на живеење. Македонија е совршена земја што овозможува мирен живот, има убави места за посетување и многу пријателски расположени луѓе.

Еквилибриум: Кои се Вашите секојдневни активности во Прилеп?

ФТ: Денот овде ми започнува со добро кафе и доручек, прегледување и повторување на материјалите за обуката. Потоа, одам на факултетот каде ги одржувам часовите на обука со студентите, по што се враќам дома за ручек. Попладнето го користам за одмор, контактирање со блиските дома, гледање филмови и излегување со членовите на АИЕСЕК од Прилеп. Најмногу сакам со пријателите да одам на кафе, да се шетаме низ центарот на градот, да посетуваме за мене нови места и да излегуваме во ноќни клубови.

Еквилибриум: Дали ова е Ваша прва посета на Македонија? Какви се Вашите впечатоци од нашата земја?

ФТ: Да, ова воедно е првпат да одам во некоја друга земја надвор од Романија и за мене беше најдобрата можност што ја избрав, бидејќи Македонија и

Прилеп ми обезбедија токму она што ми требаше: спокојство, мирна атмосфера и одмор по напорниот период што го имав во Брашов. Најпријатното изненадување што го имав е тоа што не очекував дека Македонија е толку убава, налик на фотографиите со најубави места во светот и дека луѓето се толку многу пријателски расположени, отворени и учтиви спрема странците. Другиот впечаток беше тоа што студентите знаат многу работи, активни се на часовите и свесни се за локалните и глобалните проблеми во светот. Преку учеството во проектот „Обединети за утрешнината“ студентите дознаваат за одржливиот начин за решавање на проблемите, за животот во чист и уреден град, а исто така го подобруваат нивниот англиски јазик, преку слушањето и дискутирањето за време на обуката.

Еквилибриум: Какви се Вашите импресии од Унивезитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола, а особено од Економскиот факултет-Прилеп?

ФТ: Економскиот факултет-Прилеп е раздвижено, пространо место со многу природна светлина, што доаѓа од големиот број прозорци коишто овозможуваат светлината да влегува во просториите, без многу употреба на дополнително осветлување. Амфитеатрите и предавалните се големи и овозможуваат голем број студенти да ги посетуваат часовите во исто време. Холот во Факултетот е мошне простран и претставува место на среќавање на студентите, додека безжичната интернет врска е бесплатна и мошне добро функционира со што успешно ги реализираме нашите задачи и состаноци во АИЕСЕК. Особено ми се допаѓа идејата за бели табли на коишто може да се пишува со маркери, а потоа може многу лесно да се избрише, со што рацете не се валкаат од кредата, како во случај кога се користат класични табли.

Еквилибриум: Како ќе го опишете Вашето искуство како член на АИЕСЕК?

ФТ: Моето искуство со АИЕСЕК започна со иницијативата да запознаам нови работи како и моите колеги коишто веќе членуваат во АИЕСЕК, потоа да водам живот што е поразличен од секојдневните здодевни рутина и полесно да најдам вработување по завршувањето на факултетот. Така, се зачленив во оваа организација и започнав активно да се вклучувам во секоја активност и можностите што се нудеа за стекнување нови знаења. На тој начин решив да земам учество во три департамента на АИЕСЕК, и тоа: финансии, комуникација и размена. Потоа бев координатор на проект, наменет за неформално образование на средношколци,

заедно со тројца други меѓународни практиканти. На тој начин стекнав искуство и знаење како да раководам со тим, како да ја организирам работата за да се постигнат определени резултати. Но, тоа за мене не беше доволно, бидејќи сакав да стекнам солидни лидерски вештини, па затоа ја искористив можноста да бидам одговорно лице за комуникација на националната конференција на АИЕСЕК што се одржа во февруари, каде што ги координирав членовите од моето подрачје на функционирање, им давав поддршка, работев на подготвување материјали и обезбедување логистика за време на 4. дена додека траеше конференцијата. Тоа беше најдоброто искуство стекнато за еден краток период што за мене помина многу брзо но, за првпат почувствував дека работам тимски. Сите бевме воодушевени од тимската работа, меѓусебно си помагавме за секој проблем што се јавуваше, а по завршувањето на

конференцијата останавме добри пријатели кои се поддржуваат и советуваат за можностите коишто се отвораат пред нас. ПО овој напорен период, се определив да бидам член во тимот за регрутација и одблизу да се запознаам со процесот на регрутирање членови во АИЕСЕК. Тоа, исто така, беше напорно, брзо и воодушевувачко искуство што може да го стекне еден член преку подготвување презентации, селектирање и примена на вештини од менаџментот. Сепак, моето искуство не запира тука, бидејќи бев избрана за тренер во АИЕСЕК Брашов и така се определив да дојдам на пракса во Македонија за да ги развијам моите лични и тренинг вештини, но исто така да извршам влијание во општеството, преку моето вклучување во многубројни активности. Ова беше најдобрата одлука што сум ја донесла за мојот личен и професионален развој досега.

Еквилибриум: Која е Вашата порака до студентите на

Make a Green change!

Економскиот факултет-Прилеп?

ФТ: Не само студентите на Економски факултет-Прилеп, туку и студентите од Факултетот во Брашов би требало да ја искористат можноста да бидат дел од меѓународната студентска организација АИЕСЕК, што овозможува многубројни начини за личен и професионален развој. Тука имаме соодветно место каде што можеме да правиме грешки, да не бидеме доволно организирани и да не ги познаваме работите, но и да стапуваме во интеракција со други луѓе, да остваруваме познанства и да стекнуваме нови перспективи во животот. На тој начин исто така учиме и од неуспешните искуства, преку коишто се подобруваме себеси за да бидеме подготвени нешто да промениме во општеството и во нашето окружување. За да се стане лидер и да се подучуваат останатите најдобар начин е да се работи во проект, да се оди на размена и на тој начин да се доживее најдоброто искуство во животот. Сепак, сето тоа не е можно доколку не се обидите, бидејќи за искуството не треба само да се чуе, туку тоа треба да се почувствува! Сè е можно само доколку сакате нешто да направите за вас самите, за вашата иднина, за луѓето околу вас, за животната средина и за целото општество!

Турнир во мал фудбал

Стефан Ветацокоски

Економскиот факултет – Прилеп беше организатор на вториот по ред турнир во мал фудбал, што се одржа во спортската арена „Сонце“, од 23 до 25 април 2012 година. На турнирот учествуваа шест екипи составени од студенти на Факултетот, а се играше според правилата на класичниот мал фудбал, т.е. пет играчи и еден голман. Екипите беа поделени во две групи, и тоа: Групата А ја сочинуваа екипите на Young Boys, Dream Team и Барселона, додека групата Б ја сочинуваа екипите на Лидери, Штрумфови и Студентски парламент. Во групата А екипата на Dream Team го освои првото место, а второто место го освои екипата на Барселона. Во групата Б првото и второто место го освоија екипите на Штрумфови и Лидери.

По завршувањето на дуелите во рамките на групите, следуваа финалните натпревари на турнирот. Во првото полуфинале екипата на Dream

Team убедливо ја совлада екипата на Лидери со резултат 11-1, додека во второто полуфинале, по голема фудбалска борба екипата на Штрумфови извојува победа над екипата на Барселона, и тоа на пенали, со резултат 8-7 (1-1). Финалниот натпревар и натпреварот за третото место се одиграа на 25 април. Во натпреварот за третото место екипата на Лидери ја совлада екипата на Барселона со 4-2. Финалето беше своевидна „војна“ меѓу екипите на Dream Team и Штрумфови. Натпреварот во регуларниот дел заврши со резултат 0-0, а победникот и овојпат го одлучија пеналите. На крај, со резултат 3-1, првото место заслужено го освои екипата на Dream Team.

Доделувањето на наградите се одржа на 27 април 2012 година во Деканатот на Економскиот факултет – Прилеп. Екипата на Барселона, којашто го освои четвртото место како награда доби фудбалска топка. Екипата на Лидери го освои третото место и ваучер од 100 евра. Второто место го освои екипата на Штрумфови и ваучер од 200 евра, додека првото место го освои екипата на Dream Team и ваучер од 300 евра. На секој играч, поединечно, му беше доделена спомен плакета за учество на турнирот којшто веќе преминува во традиција. Вредно е да се напомене дека екипата на Dream Team ја сочинуваа: Ветацокоски Стефан (капитен), Велески Филип, Милошески Филип, Богоески Бобан, Наумчески Филип, Петрески Живомир, Петрески Владимир, Спиркоски Горан и проф. д-р Печијарески Љупчо.

На крај треба да се истакне дека турнирот помина во најдобар ред, сите екипи придонесоа со фер плеј игра, а Економскиот факултет – Прилеп уште еднаш се покажа како добар организатор. На овој начин турнирот во мал фудбал се етаблира како значаен настан во збогатувањето на спортскиот живот на студентите во Факултетот. Искрено веруваме дека во иднина овој турнир ќе прерасне во традиција на којшто учество ќе земаат сè поголем број студенти.

Посета на фабриката за производство на сладолед „Цермат“

Мирослав Мечкароски

Поминува уште една учебна година, којашто на глобален план беше мошне интересна. Доволно е да се следат светските медиуми за да се добие впечаток зошто е тоа така. Ние, студентите од последна година додипломски студии, тука, на Економскиот факултет-Прилеп имаме причина плус зошто за нас 2012-та година ќе биде особено значајна. Имено, оваа година го завршуваме патот наречен „студентски живот“ и се стекнуваме со универзитетски дипломи. Чекорите во изминатите години беа дел од еден процес наречен учење на животот од сите негови учебници и

пишување на нови. Еден од тие чекори на патот кон среќнување диплома е и соработката со домашниот бизнис сектор којшто во перспектива би требало да ги отвори своите врати за вработување на идните дипломирани економисти.

Минатава година, како дел од наставната дисциплина „Однесување на потрошувачите“, кај професорката Снежана Мојсовска-Саламовска, реализиравме работна посета на фабриката за производство на сладоледи „Цермат“ од Битола. Таму, имавме можност да се запознаеме со процесот на производство и со асортиманот на нивните производи. Исто така, разговаравме на теми околу овој сектор на индустриско производство во Република Македонија. При тоа, бевме пријатно изненадени од професионализмот на вработените во фабриката и пред сè восхитени од директорот на производство кој до детали не упати во производниот процес. Добивме впечаток дека „Цермат“ е модерна и динамичка компанија чија основна дејност е производство и продажба на сладолед. Од своето основање па, сè до денес компанијата бележи континуиран раст и развој и постојано е во трка со новите трендови на успешно работење.

Целта на нашата посета беше изработка на проекти за маркетингот на посебните брендови на „Цермат“. Во тој контекст имавме прилично интересна презентација за тоа што компанијата планира, а што очекуваат потрошувачите. При тоа, ние студентите, како задача требаше да ги поврзиме овие две работи при изработувањето на проектите. Работењето на самите проекти претставуваше своевиден предизвик вклучувајќи ја целата наша креативност и енергија во овој процес. На тој начин, своевидно ги заокруживме додипломските студии на Економскиот факултет-Прилеп на студиските програми Маркетинг-менаџмент и Бизнис администрација и менаџмент. Преку овие проектите имавме можност да влеземе во светот на бизнисот и да го осетиме пулсот на нашето стопанство. Да се надеваме дека дел од нашите проекти ќе ги видиме реализирани на дело во работата на фабриката „Цермат“ што за нас, како студенти, би претставувало огромна чест и задоволство.

Незаборавна апсолвентска вечер

Кирил Смоквоски

На 16 мај 2012 година, со почеток од 19 часот, во ресторанот „Сонце“ ГА, се одржа апсолвентската вечер на студентите од генерацијата 2008/09 година на Економскиот факултет-Прилеп. Покрај присуството на апсолвентите беа присутни и неколку професори и асистенти од Факултетот, меѓу кои и деканот, проф. д-р Ѓорѓи Манчески и претседателот на Студентскиот парламент, Александар Савиноски. За забавниот дел на вечерта се погрижи бендот „Амајлија“ што многу придонесе за незаборавната атмосфера којашто долго ќе се памети. На самиот почеток од прославата деканот им посака на апсолвентите многу среќа и успех во натамошната професионална кариера. Апсолвентите, исто така ги поздрави и претседателот на Студентскиот парламент и им посака многу натамошни успеси. И оваа година апсолвентската вечер се окарактеризира со прекрасна атмосфера и голема бројност на апсолвентите кои, освен од Прилеп, допатуваа и од други градови (Битола, Кавадарци, Неготино, Струмица, Кичево...) Овде треба да се исткне дека сите присутни беа многу расположени и сплотени на последното заедничко другарување од студентските денови. Потоа забавата продолжи во ноќниот клуб ВИП, каде што апсолвентите ги забавуваше музичката група „Деспина“. Се надеваме дека оваа вечер ќе остане во долго сеќавање на апсолвентите од Економскиот факултет-Прилеп, а за идните генерации ќе биде пример за меѓусебно другарување и почитување.

Впечатоци од апсолвентската екскурзија

Марија Костадиновска

Секоја година Економскиот факултет - Прилеп организира апсолвентски екскурзии во меѓусебна соработка и договор меѓу студентите и одредена туристичка агенција. Оваа година екскурзијата беше организирана од страна на туристичката агенција „Хисар“. Во продолжение, како учесник на оваа апсолвентска екскурзија, ќе

се обидам да пренеседам само мал дел од убавите впечатоци и моменти што ги доживеав во текот на патувањето.

Авантурата започна на 1 април со тргнувањето од Македонија. Патот водеше низ Србија за конечно, во раните утрински часови на 2 април да пристигнеме до нашата прва дестинација - Будимпешта. Прошетката низ градот ја започнавме со посета на Плоштадот на хероите, па натаму дворецот Vaydahunjad, Операта, Катедралата „Св. Стефан“, Парламентот, Будим, Катедралата „Св. Матијас“ и др. Обиколката на Будимпешта ја завршивме со посета на „Рибарската градина“ во стариот дел на Будим, што воодушевуваше со градби коишто оставиле белег на старото време.

По завршувањето на обиколката на Будимпешта, понесувајќи ги првите впечатоци од оваа екскурзија, се упативме кон Братислава, каде што пристигнавме истиот ден во попладневните часови. По сместувањето во хотел во Братислава, започна и разгледувањето на овој град со посетата на тврдината, Катедралата „Св. Мартин“, Капијата на Михаил, староградскиот плоштад со фонтаната на Роланд, Палатата на Грашалковиќите и др. Посетата на Братислава се заокружи со организирана забава во една од дискотеките во градот.

Прекарната Виена, како следна наша дестинација, ни понуди одлично доживување со разгледување на прекрасни градби што претставуваат вистински уметнички дела. Спојот на старото и модерното и живот на каков што секоја светска метропола би позавидела, ме оставија без збор. Огромниот дворецот Schönbrunn, што изобилува со живописни патеки, тревници и фонтани, потоа посета на дворецот Belvedere, Виенската опера, Stephansdom, Figarohaus, Hofburg, Josefsplatz и многу други интересни места.

По пристигнувањето во Холандија нашето внимание го оттргнуваа големиот број велосипедисти на улиците, така што се добива едно необично чувство дека секој некаде брза. Амстердам, градот каде што нелегалното е легално, забранетото е дозволено, е град што изобилува со прекрасни знаменитости. За разлика од динамичниот живот во Амстердам, за да се оформи другата слика за Холандија, е неопходна посетата на Zaanse Schans, што се наоѓа во непосредна близина на Амстердам. Ова место овозможи да се ужива во традиционалните ветерници, рачно изработените клонпи и богатите вкусови на традиционалното холандско сирење. Натаму, со посетата на Vollandam добивме претстава за тоа како изгледало едно преубаво холандско село во 17.

и 18. век, со карактеристични дрвени куќи, дрвени мосотви и прекрасно уредени градини. Пристигнувањето во Франција, поточно во Париз, беше следниот ден во раните утрински часови. Прошетката на „Градот на светлината“ ја започнавме со посета на кулата Montparnasse, каде што уживавме во целосниот поглед на Париз. Потоа продолживме со посета на Домот на инвалидите, плоштадот Concord, Триумфалната порта и многу други знаменитости во овој град. На крајот од денот се препуштивме на нокното крстарење по Сена, гледајќи како Париз блеска во вечерните часови. Музејот Louvre, којшто важи за најголем светски музеј, избилува со непроценливи колекции, ремек дела на древни култури и дела на најпознатите уметници на сите времиња. Исто така, музеј за восхит е и поранешниот дворец на францускиот крал Луј XIV, што претставува совршен пример на францускиот барок: елегантно уредени паркови, блесок на златните порти, прекрасни златни

така што не можев, а да не се заљубам во ова место. Бесконечните плажи, кристално чистата вода, средените патеки се само некои од карактеристики на овој град. Потоа следувахе посета на Кнежевството Монако - магичниот град на казината и коцкањето, што никого не го остава рамнодушен. Обиколката на познатото казино, патеката на Формула 1, палатата Grimaldi, прекрасните паркови и беспрекорниот мир што владее низ овој град ја комплетираа сликата за Франција.

Патувањето продолжи кон Loret De Mar и неколкудневен престој во ова прекрасно место на крајбрежјето на Коста Брава, каде што имавме можност да го дегустираме традиционалното шпанско вино. Притоа имавме можност за уживање во долгите плажи, посета на Барселона, црквата Сарагада, паркот Гуел, фудбалскиот стадион Ноу Камп на фудбалскиот клуб „Барселона“. За да го доживееме нокниот живот, пак, избравме посета на неколку дискотеки, а исто така посетивме и Фламенго

постели и трпези се сликите што никого не оставија рамнодушен. За да се заокружи тридневната посета на Париз отидовме да го посетиме „Disneyland Park“. Овој парк е место за сите генерации, каде што децата можат да уживаат со нивните цртани јунаци, а оние малку повозрасните да се потсетат на нивните детски денови. По завршувањето на посетата на „Disneyland Park“, се упативме кон Кан, каде што ја разгледувавме познатата филмска палата и хотелот „Mediterraneo“ во којшто отседнуваат филмските ѕвезди за време на одржувањето на канскиот фестивал. Следната дестинација – Ница, ме освои со совјата убавина,

вечер, посветена на традиционалниот танц на Шпанија. Најголемиот впечаток од Барселона, секако, беа Музичките волшебни фонтани во центарот на Барселона, што „танцуваат“ на музика од целиот свет.

Барселона ја напуштаме со крстарење по Медитеранот, при што уживавме во сите поволности на „хотелот на вода“. Dance show, disco show, казино, базен и многу други поволности го направија ова крстарење многу возбудиливо. Потоа следувахе вповување на пристаништето Chivitavecchia и поаѓање за Рим. „Вечниот град“ - Рим како што љубат многумина да го наречат, е град во којшто секој ќе

Со сумирање на впечатоците од оваа авантура и со желба за повторно да се вратиме барем во некое од посетените места, се упативме назад кон Македонија. Оваа екскурзија беше уште еден доказ за успешното организирање на апсолвентските екскурзии од страна на Економскиот факултет - Прилеп. Во текот на патувањето имаше големо дружење меѓу студентите - желни за авантури, патувања и дружења. Се надевам дека вакви екскурзии ќе продолжат и натаму да се организираат со што студентите би се запознале со дел од убавините на прекрасната Европа.

посака да се врати. Фонтаната Ди Треви, Шпанскиот плоштад, Плоштадот и базиликата „Сан Пиетро“, Колосеумот, Музејот и плоштадот на Ватикан, се само дел од знаменитостите што овој град го прават единствен и незаборавен. Посетата на градот на ренесансата – Фиренца се одбележа со разгледување на нејзините знаменитости, како што се: Maria Novella и Cappelle Medicee за, пред самиот крај, да се упатиме кон следната дестинација - Венеција. Овој град претставува фантастична туристичка дестинација. „Градот на вода“, како што ја нарекуваат Венеција, има 170 канали по кои пловат гондоли, чамци и бродови. Разгледувањето на градот, Дуждевата палата, Мостот на воздишките, мостот „Ријалто“, Базилката „Св. Марко“ се местата што Венеција ги нуди за уживање. Апсолвентската екскурзија ја завршивме со посета на Lido di Jesolo, откривање на ноќниот живот на оваа туристичка дестинација, како и уживањето на прекрасните плажи на брегот од Јадранското Море.

Association "Mariovo - Meglen
cultural assembly" - Prilep

University "Ss. Cyril
and Methodius"
Institute for sociological
political and juridical research

University "St. Kliment
Ohridski" - Bitola
Faculty of economics - Prilep

International scientific conference

MIGRATION AND LABOUR MARKET

Hotel "Montana Palace" Krushevo, Macedonia, October 19-20, 2012

Call for abstracts

The migration movements and current labour markets tendencies in the South Eastern European region take increasingly important part in the academic field and impose needs for undertaking appropriate measures. The aim of this international conference entitled "Migration and labour market" is to contribute in assessing the conditions of migration and labour markets and to initiate a debate for creation suitable solutions with regard to improving employment and alleviating poverty. In this context, we invite experts in these areas, as well as young researchers to give their contribution by participating on the conference. The deadline for sending abstracts is September 15. The abstracts with maximum length of 300 words should be sent on the following e-mail address: conference2012@eccfp.edu.mk. The authors whose abstract will be accepted are expected to send their full length papers at the latest on October 20.

Conference topics

Regional aspects of the labour markets
Labour markets and demographic changes
Labour market institutions
Labour market segmentation
The problems of unemployment and poverty
Quantitative indicators for the labour markets
Labour market policies
Current migration trends
Migrations and demographic changes
The legal status of migrants
Migrations and the standard of living
The role of remittances
Social aspects of migrations
Migrations and the role of policies
The relationship between migration and labour market

Programme committee

Prof. Jorde Jakimovski, PhD, University "Ss. Cyril and Methodius", Institute for sociological political and juridical research, Macedonia

Academician Taki Fiti, PhD, Macedonian academy of sciences and arts, Macedonia

Academician Goce Petreski, PhD, Macedonian academy of sciences and arts, Macedonia

Prof. Ferid Muhić, PhD, Macedonia

Prof. Ljupcho Pechijareski, PhD, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Faculty of economics-Prilep, Macedonia

Prof. Dimitar Eftimoski, PhD, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Faculty of administration and management information systems, Macedonia

Prof. Mirjana Borota Popovski, PhD, University "Ss. Cyril and Methodius", Institute for sociological political and juridical research, Macedonia

Prof. Tibor Kiš, PhD, University of Novi Sad, Faculty of economics-Subotica, Serbia

Prof. Zoran Arandelović, PhD, University of Niš, Faculty of economics, Serbia

Prof. Evis Kushi, PhD, University "Alexander Xhuvani"-Elbasan, Faculty of economics, Albania

Prof. Avdullah Hoti, PhD, University of Prishtina, Faculty of economics, Kosovo

Prof. Rumiana Stoilova, PhD, Bulgarian academy of science, Institute for study of societies and knowledge, Bulgaria

Prof. Branislava Baranović, PhD, Institute for social research-Zagreb, Croatia

Stojan Gjurovski, Association "Mariovo - Meglen cultural assembly"-Prilep, Macedonia

Prof. Dimitar Nikoloski, PhD, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Faculty of economics-Prilep, Macedonia

Organisation committee

Stojan Gjurovski (coordinator)

Prof. Gjorgji Mancheski, PhD

Prof. Jorde Jakimovski, PhD

Prof. Dimitar Nikoloski, PhD

Prof. Aneta Cekić, PhD

Risto Nikoloski, MA

Tatjana Spaseska, MA

Tanja Micalevska, MA

Registration fee: 50 EUR

Official languages: Macedonian and English

Deadline for abstract submission: September 15, 2012.

Contact e-mail: conference2012@eccfp.edu.mk

For more detailed information please contact the official web page of the conference:
www.eccfp.edu.mk/conference2012.

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ - ПРИЛЕП

ул.Марксова 133
7500 Прилеп
тел: 048 427 020, 427 021
e-mail: eccfp@uklo.edu.mk
www.eccfp.uklo.edu.mk